

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 12. september 2025

Sag 19/2025

Foranstaltning under efterforskning
(advokat A, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 7. januar 2025 (SS 90-402/2025) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 24. januar 2025 (S-27-25).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen, Kurt Rasmussen og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Advokat A har som beskikket advokat for T nedlagt påstand om, at byrettens kendelse ændres, således at politiet kun må foretage aflytning af samtaler og udtalelser, der foregår inde i personbil af mærket X med stelnummer Y og reg.nr. Z.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

T, som ifølge politiets vurdering er ..., er mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 191 ved handel med narkotika.

I december 2024 indledte politiet efterforskning mod bl.a. T. Som led i efterforskningen fik politiet ved en række kendelser tilladelse til bl.a. telefonaflytning, teleobservation og GPS-sporing af ... bil.

Henset til resultaterne af den foretagne efterforskning anså politiet det for nødvendigt af hensyn til den videre efterforskning, at der blev givet tilladelse til at installere rumaflytning i bi-

len samt til at foretage aflytning i en radius af 15 meter omkring bilen, når T befandt sig inden for denne radius. Anklagemyndigheden fremsatte derfor begrundet anmodning om tilladelse hertil, jf. retsplejeloven § 783, stk. 1, jf. § 780, stk. 1, nr. 2, jf. § 781, stk. 1 og 5.

Ved kendelse af 7. januar 2025 imødekom Københavns Byret anmodningen. Af byrettens begrundelse fremgår:

”Ved de foreliggende oplysninger er der bestemte grunde til at antage, at der i den pågældende lokalitet foregår samtaler eller fremsættes udtalelser til eller fra personer, der mistænkes for overtrædelse af den anførte lovbestemmelse.

Da endvidere mistanken angår en forbrydelse, der har medført eller kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, og da det begærede indgreb må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, tages begæringen til følge som nedenfor bestemt, jf. retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 2, jf. § 781, stk. 1 og 5.

Retten bemærker herved, at en radius inden for 15 meter omkring bilen, når T dokumenterbart fysisk befinder sig inden for dette specifikke område, findes at opfylde specificationskravet i retsplejelovens § 783, stk. 1, 2. pkt.”

Indgrebsadvokaten kærede kendelsen til landsretten for så vidt angår tilladelsen til at foretage aflytning i en radius af 15 meter omkring bilen. Den 24. januar 2025 stadfæstede landsretten byrettens kendelse. Landsrettens begrundelse lyder:

”Efter retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 2, kan politiet under nærmere angivne betingelser foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden ved at aflytte andre samtaler end telefonsamtaler ved hjælp af et apparat.

Det følger af retsplejelovens § 783, stk. 1, at indgreb i meddelelseshemmeligheden sker efter rettens kendelse, og at det i kendelsen skal anføres bl.a., hvilke lokaliteter indgrebet angår.

Der er for landsretten enighed om, at betingelserne for at foretage rumaflytning i personbilen er opfyldt, og kæremålet vedrører derfor alene spørgsmålet, om det skal tillades politiet at foretage aflytning i en radius på 15 meter omkring køretøjet.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 783 blev indsat ved lov nr. 227 af 6. juni 1985. Af betænkning 1023/1984 (Betænkning om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter), hvortil der henvises i lovforslaget (lovforslag nr. L 164A af 1. februar 1985), fremgår s. 74, at indgrebet skal specificeres i kendelsen, idet man herved sikrer, at den bemyndigelse, som kendelsen giver politiet, får en præcis afgrænsning. I betænkningen er herom nærmere anført bl.a.:

”Angivelsen af f.eks. i hvilke lokaliteter en rumaflytning (anden aflytning) må finde sted kan dog godt ske med en vis fleksibilitet. Hvis politiet således ønsker at aflytte de samtaler, som en mistænkt narkotikahandler vil føre på et bestemt hotel, må det f.eks. være tilstrækkeligt i kendelsen at bemyndige politiet til aflytning ”i det værelse på hotel PP, hvor personen NN vil indlogere sig” uden på forhånd at angive værelsets nummer.”

Det fremgår af sagen, at T er mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 191. Københavns Byret har ved tidligere kendelser tilladt telefonaflytning og teleobservation af mistænkte samt GPS-sporing af ... køretøj. Aflytningen har afdækket, at T primært benytter sig af krypterede kommunikationsapplikationer, som politiet ikke kan aflytte ved telefonaflytning. Det fremgår endvidere af sagen, at mistænkte primært opholder sig i ...

Som anført i Højesterets kendelse af 13. juli 2021 (gengivet i UfR 2021.4113) må de lokaliteter og områder, som indgrebet angår, ikke være angivet så bredt, at det vil være overladt til politiet selv at vurdere, om betingelserne for at foretage aflytning er til stede i en given situation.

Landsretten finder, at byrettens præcisering, hvorefter aflytning i en radius af 15 meter fra bilen alene må ske, såfremt mistænkte opholder sig inden for den pågældende radius, medfører, at der reelt er tale om en aflytning af mistænkte i det fri inden for et nærmere geografisk afgrænset område, og det er dermed ikke overladt til politiet at vurdere, om betingelserne for at foretage aflytning er til stede. Afgørelsen opfylder således specificationskravet i retsplejelovens § 783 stk. 1...”

Anklagemyndigheden har oplyst, at indgrebet efterfølgende er ophørt.

Anbringender

Indgrebsadvokaten har anført navnlig, at politiet ikke bør få tilladelse til at foretage aflytning i en radius af 15 meter omkring bilen, da specificationskravet i retsplejelovens § 783, stk. 1, 2. pkt., ikke er opfyldt.

Realiteten af det indgreb, som byretten og landsretten har tilladt, er bl.a., at aflytning kan foretages, hvor som helst bilen befinder sig, og at indgrebets geografiske udstrækning således afgøres af bilens fører, som ikke er bekendt med indgrebet.

Anklagemyndighedens synspunkt om, at specificationskravet ikke nødvendigvis forudsætter en geografisk afgrænsning af indgrebet, er ikke udtryk for gældende ret. Det følger således af Højesterets kendelse af 13. juli 2021 (UfR 2021.4113), at et indgreb ikke kan være så ube-

stemt afgrænset, at det kan foretages på lokaliteter og områder i Danmark, hvor en mistænkt befinder sig, uden yderligere specifikation. En aflytning i en radius af 15 meter omkring en bil vil indebære, at der kan foretages aflytning på lokaliteter og områder i Danmark, uanset hvor mistænkte befinder sig med sin bil, hvilket er i strid med UfR 2021.4113 H. Dette understøttes også af Østre Landsrets kendelse af 1. september 2023 (UfR 2023.5124), hvor et indgreb, der var geografisk afgrænset til store dele af Storkøbenhavn, ikke blev tilladt. Retspraksis udtrykker således ganske klart, at specifikationskravet forudsætter en præcis geografisk afgrænsning af indgrebet.

Hvis en aflytning inden for en radius af 15 meter skal tillades, kan det kun ske på et geografisk afgrænset område, såsom når bilen befinder sig på den adresse i ..., hvor ...

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at det tilladte indgreb er tilstrækkelig afgrænset efter retsplejelovens § 783, stk. 1, 2. pkt., idet aflytningen alene må ske i og ved den specifikke bil, som T råder over og benytter, og med den yderligere begrænsning, at ... skal befinde sig ved bilen.

Det er i bestemmelsens forarbejder forudsat, at politiet ikke i alle tilfælde vil kunne angive den præcise lokalitet, hvor en mistænkt måtte befinde sig, og at politiet derfor må indrømmes et vist spillerum til at foretage aflytning der, hvor den mistænkte konkret vil opholde sig. Reglerne om rumaflytning må derfor administreres med en vis fleksibilitet fra domstolenes side.

Det gælder også et tilfælde som det foreliggende, hvor efterforskningen har vist, at T benytter bilen til kørsel forskellige steder i landet med flere forskellige personer, som ifølge politiets observationer opholder sig både i bilen og uden for bilen. Aflytning i bilen vil derfor ikke være tilstrækkelig til at sikre alle de samtaler, som T fører med personer som led i narkotikakriminaliteten.

At der er tale om aflytning i en bil udelukker ikke, at der kan foretages aflytning. En aflytning, som er afgrænset til en radius af 15 meter omkring en bil, betyder heller ikke, at det overlades til politiet selv at vurdere, om betingelserne for aflytning er opfyldt. Indgrebet i den foreliggende sag adskiller sig dermed afgørende fra situationen i Højesterets kendelse af 13.

juli 2021 (UfR 2021.4113). Højesteret har i kendelse af 22. april 2020 (UfR 2020.2197) tilladt aflytning i og ved tre køretøjer.

Da tilladelsen til aflytning forudsætter, at T befinder sig inden for en radius af 15 meter fra bilen, er der i medfør af den almindelige proportionalitetsbestemmelse i retsplejelovens § 782 taget højde for, at aflytningen ikke utilsigtet kommer til at ramme uvedkommende personer.

Højesterets begrundelse og resultat

Politiet fik ved landsrettens kendelse tilladelse til at foretage aflytning af samtaler og udtalelser, der foregår inden for en radius af 15 meter omkring den bil, som T har rådighed over og benytter, når ... samtidig opholder sig inden for denne radius, jf. retsplejelovens § 783, stk. 1, jf. § 780, stk. 1, nr. 2, jf. § 781, stk. 1 og 5.

Spørgsmålet er, om denne tilladelse opfylder specificationskravet i retsplejelovens § 783, stk. 1, 2. pkt.

Ifølge § 783, stk. 1, 1. pkt., sker indgreb i meddelelseshemmeligheden efter rettens kendelse. Retten skal i kendelsen anføre bl.a. de lokaliteter, som indgrebet angår (specificationskravet), jf. 2. pkt. Formålet med specificationskravet er, at den bemyndigelse, som kendelsen giver politiet, får en præcis afgrænsning, jf. betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, s. 74.

Højesteret tiltræder, at en tilladelse til at foretage aflytning inden for en radius af 15 meter omkring Ts bil, når ... opholder sig inden for denne radius, indebærer en tilstrækkelig præcis afgrænsning. Specificationskravet er således opfyldt.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.